

HAGAINITIATIVET

Remissvar på Remiss av Revidering av EU:s utsläppshandelssystem ETS 2026, Dnr KN2026/01568

Inledning

EU:s handel med utsläppsrättigheter (ETS) är en av hörnpelarna av EU:s klimat och energipolitik och har varit instrumental i att minska utsläppen av växthusgaser genom att sätta ett pris på CO₂-utsläpp. Sedan år 2005 har utsläppen minskat med över 50 procent från de sektorer som omfattas samtidigt som ekonomin har växt. Systemet har speciellt varit framgångsrik i att ställa om produktionen av el medan ytterligare åtgärder behövs för att få till investeringar i energiintensiv industri.

När nu EU reviderar sin klimat- och energipolitik för det kommande decenniet för att uppnå klimatmålet för 2040, att minska utsläppen av växthusgaser med 90 procent, är det viktigt att den långsiktiga inriktningen av EU:s lagstiftning inte ändras. ETS måste säkerställa ett förutsägbart och stabilt pris på koldioxid för att möjliggöra investeringar i minskade koldioxidutsläpp i Europa och därigenom belöna de som går i täten.

Prioriteter när den nya lagstiftningen nu diskuteras bör vara att säkerställa 1) en stabil prissignal, 2) underlätta för investeringar i klimatomställningen inom EU och 3) se till att ETS omfattar alla relevanta utsläpp.

Säkerställ en stabil prissignal

Kommissionen föreslår att takten för att minska de inhemska utsläppen inom de relevanta sektorerna minskas drastiskt. Från 2031 föreslås den **linjära reduktionsfaktorn** gå ned till 3,7 procent per år, från 4,4 procent. Mest oroande är dock att från och med 2036 skulle utsläppstaket bara minska med 1,7 procent per (alt. 2,7 procent utan internationella krediter). Detta leder till en försvagad prissignal och riskerar att straffa företag som redan har investerat i att minska sina utsläpp.

Fri tilldelning av utsläppsrättigheter var nödvändigt för de industrier som var mest utsatta för konkurrens från icke-EU länder innan gränsjusteringsmekanismen (CBAM) infördes. Mellan år 2021–2025 så kom cirka 85 procent av de verifierade utsläppen från fri tilldelning. När CBAM är på väg att implementeras och utökas till ytterligare produkter bör också dessa gratis utsläppsrättigheter fasas ut i samma takt.

Marknadsstabiliseringsreserven (MSR) justeras i för att passa för en minskad marknad. Det är positivt att systemet även fortsättningsvis är baserat på volymer och att inget pristak sätts. Dock

innebär den föreslagna minskningen av takten som överskott av utsläppsrättigheter förs över till MSR och den tidigare borttagna annulleringsmekanismen att prissignalen ytterligare försvagas.

Våra förslag:

- En fortsatt hög takt på den linjära reduktionsfaktorn (LRF) ligger i Sveriges intresse då svensk industri ställt om tidigt och riskerar att missgynnas i relation till europeiska konkurrenter vid en sänkt LRF. EU bör därför bevara EU ETS så intakt som möjligt och inte sänka takten på LRF som är 4,3 procent per år mellan 2024-2027 och 4,4 procent per år mellan 2028-2030.
- Fortsatt utfasningen av de fria utsläppsrättigheterna i takt med att CBAM implementeras.
- Återinför en mekanism som annullerar utsläppsrättigheter i marknadsstabiliseringsreserven om överskottet på rättigheter blir för stora.

Underlätta för investeringar inom EU

Kommissionen föreslår att högkvalitativa **internationella CO₂-krediter** köps upp för att kompensera för en lägre minskningstakt av industrins utsläpp efter 2035. Det finns internationella regler på plats för vilka krav som ska ställas på internationella CO₂-krediter för att de ska ha hög integritet och kvalitet, samtidigt som tydliga krav på redovisning, rapportering och verifiering gör att risken för dubbel redovisning minskat. Dock är implementeringen av dessa regler i ett tidigt skede och stor osäkerhet råder fortfarande om hur denna marknad kommer att utvecklas. Den största möjligheten med detta regelverk är att det kan få fler företag att investera i sina värdekedjor.

Internationella CO₂-krediter kan fylla en roll inom EU:s klimat och energipolitik men bör inte integreras inom ETS. I stället bör de offentliga medlen användas för att förstärka EU:s konkurrenskraft och resiliens genom att minska vår inhemska industris beroende av fossila bränslen.

Det är positivt att Kommissionen i sitt reformförslag betonar behovet av att investeringar och ytterligare resurser tillförs för att stödja industrins omställning. Användningen av de **nationella intäkterna** från ETS-auktioner behöver dock bli mer transparent och andelen som går till att ställa om tung industri behöver ses över. Ansökningsprocesser och utbetalning av stöd behöver förenklas. Till exempel hade bara cirka 5 procent av Innovationsfondens medel, totalt 7,1 miljarder euro, betalats ut fyra år efter att den hade etablerats.

Våra förslag:

- Använd internationella CO₂-krediter som en lösning ifall EU i ett senare skede inte ser ut att kunna nå upp till sitt totala 2040-mål, men inte som en del av EU ETS.
- Skärp investeringskraven för att få fri tilldelning.

- Användningen av de nationella ETS-intäkterna behöver bli mer transparent och andelen som går till investeringar som bidrar till näringslivets klimatomställning bör ses över
- Underlätta att stöden snabbt når de berörda projekten genom tydliga och enkla ansökningsregler och processer.

Inkludera alla relevanta utsläpp i ETS

Kommissionens förslår att ETS utökas till att omfatta fler **flyg- och maritima transporter**. För att underlätta klimatomställningen för dessa sektorer föreslås riktade stöd för hållbara bränslen och teknologier, vilket kan snabba på utvecklingen av en växande europeisk marknad för hållbara bränslen.

Sverige, Danmark och Litauen har redan inkluderat **förbränning av avfall** inom ETS och resultaten har varit positiva. Därför välkomnar vi att Kommissionen ny föreslår en gradvis infasning av avfallsförbränningsanläggningar. Detta bör ske parallellt med andra lagförändringar för att främja en cirkulär ekonomi.

Våra förslag:

- Utöka ETS till att omfatta fler flyg- och sjötransporter för att skapa en mer likvärdig konkurrenssituation. Stöd till hållbara bränslen och teknologier bör implementeras snarast för att ge dessa sektorer bättre förutsättningar att ställa om.
- Sverige bör verka för en snabbare infasning i hela EU än den som föreslås för att undvika att de länders aktörer som redan inkluderat avfallsförbränningsanläggningar (däribland Sverige) inte missgynnas av högre kostnader under en längre period. Komplettera med ytterligare åtgärder inom Akten för en cirkulär ekonomi för att stärka marknaden för återvunna material och investeringar i återvinningsinfrastruktur.
- ETS2 behöver implementeras i samtliga medlemsländer för att säkerställa en likvärdig tillämpning inom EU.